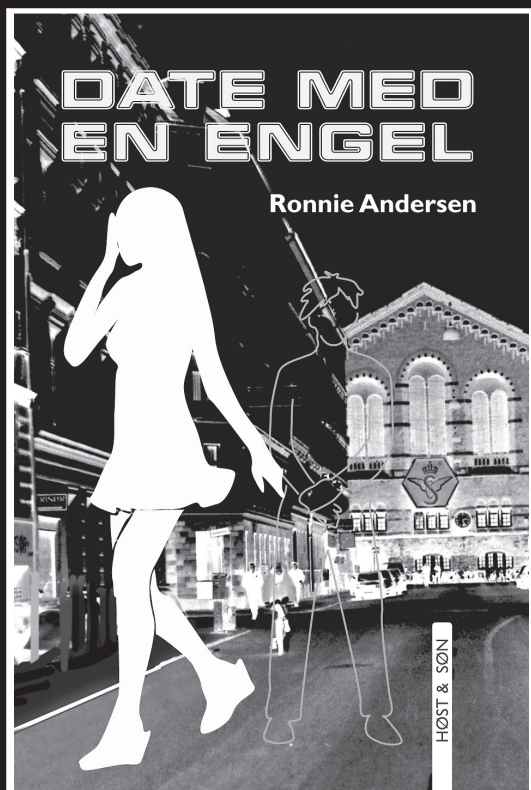


# LITTERATURGUIDE

til Ronnie Andersens  
*Date med en engel*



INGER-LISE LUND

### **Litteraturliste til Ronnie Andersens Date med en engel**

© Inger-Lise Lund, Lone Vithus Jensen og Mirja Louise Riddervold

og Høst & Søn / Rosinante&Co A/S, København 2009

1. udgave, 1. oplag, 2009

Omslagstegning: Rikke Clausen

Grafisk tilrettelægning og omslagsdesign: Mette Plesner

Produktion: Narayana Press, Gylling

Printed in Denmark 2009

Høst & Søn er et forlag i Rosinante&Co A/S

Købmagergade 62, 4. | Postboks 2252 | 1019 København K

[www.rosinante-co.dk](http://www.rosinante-co.dk) | [www.hoest.dk](http://www.hoest.dk)

## **Indhold**

- 4** Indledning
- 4** Realistisk fiktion
- 5** Handlingen
- 5** Forfatteren
- 6** Roman, musik og film
- 7** Litteraturarbejdet på de ældste klassetrin
- 7** Problemstillinger ved at læse en roman
- 7** Mål og evaluering
- 8** Analysepunkter
- 14** Litteraturarbejdet som en proces i fire faser, I-IV
- 16** Optakt til elevopgaver
- 18** Elevopgaver
  
- 27** Skema over komposition

## Indledning

Ronnie Andersens *Date med en engel* er en fængslende og fortælleteknisk interessant roman – et godt bud på et hovedværk. Eleverne vil i de intertekstuelle referencer til både musik og film kunne hente stof til at forstå hovedpersonens kamp gennem stoftågerne for at finde virkeligheden i fiktionen. Pædagogisk konsulent Inger-Lise Lund har i samarbejde med dansklærerne Lone Vithus Jensen og Mirja Louise Riddervold udarbejdet et materiale som er blevet afprøvet i to 10.klasser. Guiden indeholder en grundig læsning af romanen, forslag til analyse, elevopgaver og en forløbsstruktur som kan anvendes i litteraturundervisningen på de ældste klassetrin.

## Realistisk fiktion

Romanen er skrevet som et filmmanuskript. Hovedpersonen (HP) skriver om sig selv i en særlig fase i sit ungdomsliv hvor virkeligheden for første gang dukker frem af stofmisbrugets tåger. Han kæmper helt frem til de sidste scener med at adskille fiktion fra virkelighed. Til allersidst står hændelsernes virkelige sammenhæng omsider klart for både ham og læseren. Som læser kæmper man også med at adskille roman fra virkeligheden. Personer og lokaliteter fortælles så handlingen forekommer meget virkelighedstro. Hvad er sandt, og hvad er opdigtet? Sammenblanding af virkelighed og forestillingen om virkeligheden er hele romanens omdrejningspunkt, og læseren oplever det på egen krop undervejs. På den måde knyttes HP's situation meget elegant sammen med læserens. De filmiske udtryk *scene, voiceover, klip til, fade to black, fade up from black, flash back, flash forward, steady-cam* og *chick flick* .... angiver dog at der er en kameralinse mellem virkeligheden og fiktionen. Der er således en indbygget distance i romanens set-up.

## Handlingen

Romanen foregår i det indre København i området omkring Istedgade og Hovedbanegården. HP driver rundt med sine to bedste venner, Petter og Skildpadden, i en tilværelse mellem stoffer og drukture hvor virkeligheden bliver til humoristiske scener og ”takes” i et crazy filmplot. Det mulige vendepunkt indtræffer da HP møder Miriam. Han ser hende som en engel, men hun magter ikke at blive den frelsende engel, for han forbliver i sin forestillingsverden uden at ville se realiteterne i øjnene. De tætte venner glider fra ham. Nye bekendtskaber fra stofverdenen fylder pladsen ud. Som den eneste i den gamle venskabsgruppe udvikler HP sig ikke før sent i romanen. Han gentager rollen som det forladte barn – hvad han i realiteten også er – et offer som ikke formår at tage hånd om sin egen tilværelse, men i stedet provokerer og søger grænser. Langt ude i stofmisbruget, drevet af angst for at blive forladt endnu en gang, ryger han ind i en stofpsykose og bliver indlagt til behandling på en psykiatrisk afdeling. Gennem det år han tilbringer her, skriver han sit manuskript færdigt til filmen om sit liv. Han tror at Miriam dør som offer for en handling han er årsag til. Da det endelig står klart for ham at hun lever, men ikke mere vil vide af ham, kravler han op på et højhus for at kaste sig ud. Hvorvidt han faktisk springer, er uvist – den åbne slutning er en af bogens pointer. Muligvis begår HP selvmord og gør en ende på sit liv fordi han *er* hovedpersonen i sit eget filmmanuskript. En anden opfattelse er at han fortsat lever og skriver en ny slutning på sit liv. Ved at lade sit film-alter-ego tage sit eget liv slår han noget ihjel i sig selv for at kunne begynde et nyt liv i realiteternes verden.

## Forfatteren

Forfatteren Ronnie Andersen, en ung debutant, uddannet fra Forfatter-skolen på Center for Børnelitteratur i 2006, lægger ikke skjul på at

dele af indholdet er selvoplevet. Personerne i bogen er stykket sammen af karaktertræk fra mennesker han har kendt. Tidligere lærere, venner, kæresten og deres forældre har været forlæg for romanpersonerne. Beskrivelserne af trips, virkningen af stoffer og psykosener stammer fra reelle erfaringer. Dialoger og replikker er citeret direkte fra oplevede situationer, men er i romanen anbragt i nye sammenhænge. Han bruger sig selv meget direkte i det han skriver. Med så kraftig en markering af det selvoplevede bevæger man sig på en knivsæg for ikke at komme til at sammenblende forfatteren Ronnie Andersen med romanens hovedperson.

## Roman, musik og film

Ronnie Andersen har ikke brugt sit ungdomsliv på at læse bøger. Film og musik har i stedet fyldt hans liv og skabt hans digteriske og kompositoriske erfaringer. Tekster fra musik indgår i samtaler eller dukker op i HP's hoved som forlængelse af en stemning (se s. 71 og s. 122). Den opmærksomme læser i målgruppen finder masser af intertekstuelle henvisninger til konkrete sangtitler der hver for sig tilfører romanen betydning. (På [www.hoest.dk/lærerværelset](http://www.hoest.dk/lærerværelset) ligger en oversigt over de mange referencer). Filmplots er skrevet ind i handlingen. Hvis eleverne selv opdager henvisningerne til filmene *Vanilla Sky*, *Fight Club*, *Twelve Monkeys* og *The Million Dollar Hotel*, bør elevernes erfaringer med disse film inddrages under læsningen. Se filmen *Vanilla Sky* til sidst. Den er skrevet ind i slutscenen ("Og himlen dufter af vanilje." s. 135). Filmen kan være med til at åbne for flere forskellige tolkninger af den åbne slutning. Se materialet: En sammenligning mellem bogen *Date med en engel* og filmen *Vanilla Sky* ligger som tillægsmateriale på [www.hoest.dk/lærerværelset](http://www.hoest.dk/lærerværelset)

## Litteraturarbejdet på de ældste klassetrin

Litteraturarbejdet er både et detektivisk arbejde og et mentalt arbejde. Eleverne skal i første omgang blive opslugt af teksten for derefter at undersøge dens teknik. Undervejs skal de løfte sig op i et metaplan og fokusere på betydningen. At forstå tekstens ord for derefter at indlægge en distance og forstå dens betydning kalder man *at læse med fordobling*.

## Problemstillinger ved at læse en roman

Der er to problemstillinger ved at bruge en roman i undervisningen: længden og elevernes forskellige læsekompetencer. Det er krævende for eleverne at håndtere romanens store tekstmængder. Men fordybelse er at arbejde tekstnært, og det kræver genlæsninger. Man kan lette arbejdet for eleverne med oversigter og aftaler om hvad man gør mens man læser, og hvor man skal standse op for at diskutere og notere. At få elever til at fokusere på tekstens forside i stedet for udelukkende dens indholdsside kræver god planlægning. Et eksempel på en læseguide som forpligter eleverne under læsningen, følger under elevopgaver. *Date med en engel* er udgivet som lydbog, hvilket kan være til stor hjælp for svage læsere.

## Mål og evaluering

Fælles Mål forpligter læreren på en række områder. Fra august 2009 træder et nyt sæt af trinmål i kraft, Fælles Mål II, men på litteraturområdet ændres ikke væsentligt fokus på litteraturarbejdet som dannelsepotentiale og på indholdet i kundskaber og færdigheder efter 9. og 10. klassetrin.

Eleverne der læser denne roman, går enten i 8., 9. eller 10. klasse. De er tæt på at skulle opfylde slutmål og skal derfor kunne planlægge et fordybelsesarbejde. I mål for *Date med en engel* skal eleverne selv kunne foreslå relevante analysepunkter.

### Mål for litteraturarbejdet i *Date med en engel*

Målet er at eleverne kan

- resumere handlingsforløbet
- forklare begrebet *virkelighed* i forhold til *fiktion*
- skelne mellem begreberne *historie* og *fortælling* i forhold til romanens komposition
- udvælge og gennemføre relevante analyser som *person-karakteristik*, *fortællerrolle*, *tid*, *sprog*, *miljø* og *lokalteter*
- forklare betydningen af udvalgte referencer til musik og film
- argumentere for en fortolkning med udgangspunkt i analysen og finde belæg for forståelse af slutningen.

### Evaluering

Følgende produkter evalueres:

- elevernes optegnelser fra læseguiden gemt på computer eller på papir
- elevernes egne valg af analysepunkter
- elevernes produktioner og præsentationer.

## Analysepunkter

Romanen lægger op til en række interessante analysepunkter. Læreren har på forhånd besluttet sig for relevante punkter, men det er vigtigt at eleverne får lov til at foreslå analyser som de synes er vigtige. Som et led i at blive klar til Prøveform B skal eleverne gradvist overtage valget af centrale analysepunkter.

### Komposition

Romanen består af to typer fortælling

- a. Et filmmanuskript skrevet over en misbrugsperiode i HP's liv hvor den væsentligste begivenhed er forelskelsen i Miriam – HP's liv i *flash back*.
- b. HP's referat af et års indlæggelse på psykiatrisk afdeling og samtaler med psykiateren Lars Martin. I slutningen af det år sker der et gennembrud for HP som pludselig kan se virkeligheden i øjnene – *fortællingens nutid*.

De to fortællinger er vævet ind i hinanden og opdelt i fem afsnit. Hvert afsnit indeholder en a-del på 30-50 sider og en b-del på et par sider. Sidste b-del er dog på ti sider og indeholder romanens absolutte højdepunkt. B-delene indledes med nogle variationer over følgende: ”Jeg stopper filmen et øjeblik. Trykker pauseknappen ind”, og slutter ligeledes med variationer over: ”Vi går tilbage til filmen”. Hvert af de fem afsnit indledes med et udsagn markeret med filmudtrykket VOICE-OVER. Det er HP's ”stemme”. Voiceover vildleder HP selv og dermed også læseren.

A-delene er skrevet i datid med mange replikker. B-delene er skrevet i nutid og med en anden typografi. Voiceover er skrevet i kursiv i nærmest digtform.

Komposition er nok den mest spændende analyseopgave i romanen og er derfor gjort til et selvstændigt mål for analysearbejdet. Kompositionen kan gøres tydelig ved at læse b-delene op i sammenhæng. Læs også voiceover-delene op i sammenhæng. Den kan med god virkning fremstilles grafisk (se skema 1). Eleverne klipper delene i *fortællingen* fra hinanden og limer dem op i et skema i kronologisk rækkefølge. De har nu *historien*. Denne opgave skelner mellem to naratologiske begreber: *fortællingen* og *historien*. *Fortællingen* er begivenhederne i den rækkefølge som man oplever dem i romanen. *Historien* er begivenhederne i den rækkefølge de foregår kronologisk i tid. I den sammenhæng er voiceover-delen noget ekstra som understreger det filmiske set-up.

Et uvurderligt redskab i analysearbejdet er oversigten over alle scener. Eleverne formulerer på skift overskriften til en scene og skriver den ind i et skema (kan downloades fra [www.hoest.dk/lærerværelset](http://www.hoest.dk/lærerværelset)). Det kopieres til sidst til alle. Eleverne kan med denne oversigt finde tilbage til ethvert sted de ønsker, til dokumentation.

### Fortæller og synsvinkel

HP er bærer af synsvinklen. Læseren får kun adgang til informationer gennem hovedpersonen og har derfor svært ved at gennemskue de faktiske hændelser. Når romanen indledes med at Miriam er død, så tror læseren på det. HP vildleder læseren ligesom han vildleder sig selv. Det er et fortælleteknisk kneb som fungerer til fulde i denne roman og giver medfølelse med HP. Det er således ganske overraskende for læseren da den rette sammenhæng står klart. Det sker på samme tidspunkt for læseren som for HP. Det er først i bagklogskabens klare lys at læseren kan finde tilbage til steder i teksten der afslører HP's vildfarelse. Teknikken kaldes almindeligvis *en utroværdig fortæller*. Inden for narratologi, teori om fortælling, taler man om *intern fokalisering* – læseren får information fra en person internt i fiktionen. Begrebet betyder at være i brændpunktet, og at den der oplever og fortæller videre til læseren, *fokalisator*, af gode grunde kun kan fortælle det han selv ved og tror. Derfor lykkes det med denne fortælleteknik at vildlede læseren, og det er bestemt en pointe i romanen.

### Personkarakteristik

Personerne omkring HP beskrives gennem deres handlinger og deres replikker. Det gælder personer som er tæt på HP, men også de mere perifere, som fx Miriams bror.

Citat: *Han lignede slet ikke Miriam. Jo, han havde samme lysebrune farve hår, men ellers kunne jeg ikke se lighedstegn. ... Hans hånd var glat og blød. ... Men han havde alligevel et eller andet over sig der gjorde, at jeg hele tiden var tilbageholdende. Det var ikke arrogance, men det mindede om. Måske var det slet ikke ham, det kunne også godt være, det var mig. Det var muligt, at det bare var, fordi han var femten*

*centimeter højere end mig og helt sikkert havde et årskort til et fitness-center.* (s. 106-107)

I første omgang godtager læseren HP's opfattelse af personerne, men ved nærlæsning er det muligt at sammenholde det man ved om HP, med beskrivelsen og dermed gennemskue at når HP ikke bryder sig om Miriams bror, så kunne det være fordi han misunder Miriams tætte familiære forhold til hendes søskende.

### Sprog

Sproget i denne roman er særdeles vellykket. Dialogen og replikkerne virker autentiske i stil og ordvalg. Sproget er unges sprogbrug, men på ingen måde ekstremt eller karikeret.

Eksemplet her er da Miriam lidt kikset møder HP's ven Petter første gang:

*"Goddag, goddag. Det er dig, der er blind." Petter langede Miriam poten.*

*"Og det er dig, der genbruger åbningsreplikker til døde," svarede hun smilende.*

*"Og den var ikke bare til pynt, den kunne tale." Petter nikkede anerkendende og bukkede sig frem mod hende. "Hvis du sårer ham, kommer jeg efter dig med en støvekost," sagde han og gik videre.* (s. 76)

Humoren ligger indbygget i ordvalg og hurtige replikskift, som fx da de tre venner drikker øl sammen på toppen af et byggeri ved Nordhavn Station:

*Et lyn bragede over himlen.*

*"Sejt," sagde Skildpadden anerkendende.*

*Jeg nipsede og pegede på Petter.*

*"Skal vi ikke tage til Klampenborg?"*

*"Jo," svarede han uden at høre hvorfor.*

*"Hvad skulle vi der?" ville Skildpadden vide.*

*"Se, om vi kunne blive ramt af et lyn." Jeg bundede resten af min øl og tog en ny i posen.*

*"Det er muligvis det dummeste, jeg nogensinde har hørt," grinede*

### *Skildpadden.*

*"At kunne erklære, at man har været så uheldig, at man er blevet ramt af et lyn," sagde Petter drømmende. "Jeg er med". (s. 63)*

Særlige scener står visuelt tydeligt, som fx det magiske øjeblik hvor HP ser Miriam for første gang. Det er i sproget man forstår at scenerne er tænkt som film.

Citat: *Jeg maste mig frem for at indhente hende. Men hun var en kat, der sneg sig ud af mængden, og ud ad døren. Jeg sprang fløjtende ud af spotlysenes cirkler.*

*Ude i det fri fangede jeg hende i halen.*

*"Jeg lagde mærke til dig," hviskede jeg til hendes silhuet.*

*"Det gjorde jeg også," spandt hun kælent og trak halen til sig.*

*"Måske ku' vi." Jeg trådte frem i lyskeglen på gårdspladsen.*

(s. 35 og 37)

Lad eleverne finde deres favoritsteder frem og træne dem som *Læseteater*. (Dansk lærerforenings hjemmeside:  
<http://www.dansklf.dk/page.dsp?area=300>)

### **Lokaliteter**

Det har givetvis betydning hvis læseren kender til de steder hvor handlingen udspiller sig, men selvom ikke alle læsere personligt har kendskab til området omkring Hovedbanegården og Nørrebro i København, så har de fleste en forestilling at trække på om miljøet der. Handlingen er knyttet stærkt til stederne og den kultur og sprogbrug som præger områderne. Miljøbeskrivelserne peger direkte på romanen som film.

### **Intertekstuelle referencer**

Målgruppen har en stor fordel i at kende til de sangtekster som er skrevet ind i romanen. Ronnie Andersen fortæller at han konstant "sad med lyttébøffer" på mens han skrev på romanen. Det er derfor oplagt

at undersøge stemningslejet i den musik der refereres til. Musikken underbygger den stemning der præger scener som fx begravelsesscenen s. 225 hvor lyden af Evanescences *My Immortal* lyder for HP's øre. Det samme gælder en tæt scene med Miriam s. 71 hvor de sammen lytter til *Unintended* af Muse. I engelskundervisningen kunne man arbejde med sangteksten. Lad eleverne høre sangene og se videoerne på YouTube.

(Se oversigt over referencer til film og musik på [www.hoest.dk/lærer værelset](http://www.hoest.dk/lærer/værelset))

### **Filmbegreber**

Romanen er tænkt som film. Det fremgår af alle indskrevne begreber som *scene, voiceover, klip til, fade to black, fade up from black, flash back, flash forward, steadycam, indklipsbillede, montage* og *chick flick* ... Lad eleverne undersøge betydningen af begreberne ved at søge på [www.dfi.dk](http://www.dfi.dk) under film i undervisningen.

### **Englemotivet**

Det er oplagt at undersøge elevernes forkundskaber om engle. Det kan påvirke deres opfattelse af Miriam og af hele romanen. Kan en engel fx dø?

Lad eleverne søge på engle i relation til forskellige tiders opfattelser af motivet, og undersøg forskellige typer af engle – fra de romantiske skytsengle til de dømmende ærkeengle.

### **Særlige scener**

Lad eleverne udvælge scener til analyse som betyder noget særligt for dem. Forslag er

- scene 6, hvor HP tripper på legepladsen og skriver på en film
- scene 20 hvor HP møder Miriam
- scene 36 hvor de tre venner møder fem cooldanskere i toget til Klampenborg
- scene 52 som er HP's første møde med Carlo
- fortællingens nutid – især den femte, slutscenen, hvor realiteterne går op for HP (s. 231).

# Litteraturarbejdet som en proces i fire faser, I-IV

## FOUR-modellen

Modellen viser litteraturarbejdet som en proces med en indbygget rækkefølge hvor hver fase i processen har sit fokus. Den kan anvendes ved læsning af alle typer af skønlitterære tekster og lægger op til fordybelsesarbejde som det kendes fra Prøveform B.

- I Forventninger og forkundskaber
- II Opdagende læsning
- III Undersøgende læsning og fordybelse
- IV Refleksion, produktioner og præsentationer

### FOUR-modellen

	Indhold	Rollefordeling
Fase I F	Forventninger Forkundskaber	Lærerens rolle er at skabe forventninger, at aktivere elevernes forkundskaber, give ordforklaringer og tilgodese tosprogede elevers særlige behov for ord- og begrebsforståelse
Fase II O	Opdagende læsning Detektivisk opmærksomhed Den umiddelbare læseoplevelse Den personlige indfaldsvinkel	Eleverne bestemmer fokus i litteratursamtalen Lærerens rolle er at udfordre og spørge ind til elevernes udsagn
Fase III U	Undersøgende læsning Fordybelse Genlæsning og nærlæsning	Lærer og elever samarbejder om at udvælge analysepunkter Læreren underviser i litterær analyse
Fase IV R	Refleksion Elevernes egne produktioner og præsentationer	Eleverne vælger fokus Lærerens rolle er at vejlede

Det skal være et mål at eleverne udvikler tillid til sig selv som litteraturlæsere. De skal på egen hånd kunne forstå og finde betydning i litterære tekster. De skal derfor opmuntres og styrkes i at deres forståelse er interessant og relevant hvis de kan argumentere for den, og de skal lære at argumentere ud fra accepterede litterære konventioner om analyse og fortolkning. Kan de det, har de udviklet fiktionskompetence.

Eleverne udvikler bedst disse kompetencer når litteraturarbejdet organiseres i faser så den umiddelbare læseoplevelse adskilles fra fordybelse i tekstens mønstre og virkemidler. Det gør det lettere at være både elev og lærer fordi der til hver af faserne knytter sig et sæt spilleregler.

I *fase I* skal eleverne aktivere deres forventninger og gøre sig klart hvilke forestillinger de bringer med sig. De opstiller hypoteser. Hvordan ser der ud i området omkring Istedgade? Hvilke tanker gør de sig om at date en engel? Hvad tror de romanen drejer sig om, ud fra de tegn de møder inden de læser? Hvad tror de der sker i handlingen? Fra forskning i læseforståelse ved man at elever langt bedre forstår det de læser, hvis de på forhånd har gjort sig forestillinger om teksten.

I *fase II* skal eleverne læse. Nu får de lejlighed til at give udtryk for deres umiddelbare oplevelse. De tager udgangspunkt i en personlig indfaldsvinkel til teksten og stiller spørgsmål til teksten som de i fællesskab finder svar på. Læreren er positivt accepterende over for alle udsagn om teksten, men udfordrer eleverne ved at spørge ind til det de siger. Man kan bruge den strukturerede litteratursamtale, 5-spørgsmålsmetoden, Cooperative Learning-metoder og andre dialogiske tilgange de er vant til at bruge eller lærer at kende. Eleverne har på dette tidspunkt en opfattelse som de i den næste fase skal finde belæg for. De beslutter sig måske også for nogle analysepunkter som de vil sætte i værk i fase III.



*Fase III* drejer sig om at udvikle litterær kompetence. I denne fase kan læreren undervise eleverne i analysepunkter og kan stille opgaver som kræver undersøgelse og fordybelse. Sammen kan elever og lærer lægge en plan for fordybelsen, men det kan også være læreren som suverænt formulerer opgaver til eleverne. I praksis vil det ofte være en kombination af begge dele.

*Fase IV* er en fase hvor *indtryk* bliver til *udtryk*. En litterær tekst er ikke blevet til reflekteret erkendelse før eleverne har produceret materiale på baggrund af indtryk fra stoffet. Mundtlige, skriftlige eller kombinationer med andre udtryksformer skal vise den betydning arbejdet har haft for eleverne. Er de blevet mere kompetente læsere, har de taget stilling, og kan de formidle deres opfattelse? Denne fase inddrager alle danskfagets områder.

## Optakt til elevopgaver

### Læse aktivt

Eleverne skal have forklaret hvad det vil sige *at læse aktivt*. Det betyder at de skal notere mens de læser – de skal læse med en blyant i hånden.

### Spørgsmål til teksten

Eleverne skal stille spørgsmål hvis der er noget de ikke forstår, eller noget der undrer dem. Spørgsmålene noteres mens de læser, og tages op i hver lektion.

### Oversigt over scenerne

Hver undervisningsgang indledes med at eleverne skriver en overskrift til de scener de har læst. Overskriften føres ind i et fælles dokument som overblik (find sceneskema på [www.hoest.dk/lærerværelset](http://www.hoest.dk/lærerværelset)). På skift fortæller eleverne kort indholdet af de enkelte scener. Dette er et

uvurderligt redskab senere i analysearbejdet fordi eleverne altid ud fra sceneskemaet kan finde tilbage til et bestemt sted i romanen.

### Nye ord og begreber

Arbejdet med romanen skal udvide elevernes ordforråd. Hver gang eleverne støder på ord de ikke forstår, skriver de dem ned og overfører dem i næste lektion til kort som hænges op på en væg i klassen. På bagsiden skrives ordforklaringen. Alle kan nu dele viden om de nye ord. Kortene bruges til træning af ordforråd i forskellige spil og konkurrencer.

### Intertekstualitet

Eleverne noterer hver gang de bliver opmærksomme på referencer til sangtekster eller filmtitler. I klassen diskuterer eleverne hvilken betydning referencen tilfører romanen. En samlet oversigt udarbejder de senere. (På [www.hoest.dk/lærerværelset](http://www.hoest.dk/lærerværelset) findes en oversigt over de mange referencer).

# Elevopgaver

## Fase I. Forventninger

Undersøg alt hvad I kan finde frem til uden at læse selve teksten inde i bogen (brødteksten). Skriv i stikord hvad I kan stykke sammen af oplysninger om bogen. Skriv det punktvis opstillet på computer eller i hæfte

Skriv jeres fornemmelse for hvad der vil ske. Skriv jeres hypotese

Diskuter jeres hypoteser. Lyt til hinanden for at få andre forslag til hypoteser

I romanen er der personer og steder i København som I ikke har personligt kendskab til, men alle har en forestilling om. Bliv bevidst om jeres forestillinger ved at besvare spørgsmålene:

Hvordan er en typisk

narkoman \_\_\_\_\_

pusher \_\_\_\_\_

psykiater \_\_\_\_\_

Hvad tænker du umiddelbart om

Hovedbanegården \_\_\_\_\_

Istedgade \_\_\_\_\_

Nørrebro i Kbh. \_\_\_\_\_

## De første sider i romanen

Oplæsning af side 5-7 (Læreren læser op)

I begyndelsen bruger man lang tid på få sider. Når man er kommet ind i romanens univers, kan man læse hurtigere og længere passager.

- Stil spørgsmål. Skriv hvilke spørgsmål I hver især ønsker svar på. Det er ikke sikkert de kan besvares lige nu, men de andre kan hjælpe med at give mulige forklaringer. Svarene vil dukke op i teksten.
- Stil også spørgsmål til ord I ikke kender. Det kunne være ”staden” eller ”Blue Hawaii”. Der er altid flest uforståelige ord i begyndelsen af en bog.

At forstå en roman er at få den til at betyde noget for en selv. En roman er som en mordsag – fuld af detaljer som ikke på overfladen hænger sammen, men i kvalitetsromaner som denne hænger alt sammen under overfladen. De mindste oplysninger kan være af betydning for at forstå romanen. *Den gode læser* finder som en detektiv de bitte små detaljer som viser sig at være meget vigtige i den store sammenhæng.

- Fokuser på de tre unge mænd. Find karakteristiske sider ved dem. Ikke alt står direkte i teksten. Find oplysninger mellem linjerne
- Diskuter hvor romanen foregår. Find belæg for jeres påstand. Diskuter også hvilke forestillinger I har om det område. Tal sammen om I kender noget til området fra egne oplevelser
- Diskuter om det I læser er virkelighed eller fiktion.

## Fase II. Opdagende læsning

### Første gennemlæsning

#### Aftaler om at læse aktivt

I får ingen spørgsmål. I skal derfor læse med en blyant i hånden. Noter hver gang I finder noget I synes er interessant, underligt eller bare super – noget der har betydning for jer hver især.

#### 1. læseafsnit (s. 5-37)

Læreren læser op til s. 37.

- Diskuter de spørgsmål som det er vigtigt at få svar på for *at forstå* de første 37 sider. Formuler jeres undren som spørgsmål, og skriv dem op i prioriteret rækkefølge – det vigtigste øverst.
- Vælg et par steder som I synes er *særligt vigtige/gode eller mærkværdige*. Noter side og linje. Diskuter.
- Skriv det som minder jer om noget I har set eller hørt andre steder. Det kan være en film eller en tv-serie – måske en bog I har læst. Noter stedet.

MONTAGE AF EN ENGEL I HÅNDHOLDT s. 35

*Oppe for enden af trappen stod der en engel. Ikke en rigtig engel. Eller jo, en rigtig engel. Men ikke af dem med vinger og alt det der fis. ...*

- Brainstorm på begrebet *en engel*. Skriv ordet midt på en side og skriv associationer rundt om

- Opsamling på pararbejde, diskuter jeres forestillinger om begrebet *en engel*. Følg links til YouTube <http://www.youtube.com/watch?v=Z7Wlv3Dgflg> og <http://www.dklyrics.dk/index.php?s=lyrics&&id=618>
- Tal om jeres oplevelse af musikken, og diskuter om der er paralleller til romanen

#### Fortællingens nutid, 1 (s. 37-40)

*Jeg stopper filmen et øjeblik ...  
Trykker pauseknappen ind.  
s. 37*

- Noter hvad I mener der sker her, og diskuter hvordan man skal forstå dette sted

#### 2. læseafsnit (s. 40-86)

*Voiceover*

- Vær opmærksom på funktionen af voiceover-teksten. Noter og gem til senere

I 2. læseafsnit sker noget som for altid vil forandre HP. Intet vil fra nu af være det samme som før.

- Få overblik over hvad der er sket i 2. læseafsnit. Skriv videre på to af følgende udsagn:  
*Jeg begyndte at tænke på ...*  
*Jeg genkender ...*  
*Jeg undrer mig over ...*  
*Jeg forstår ikke ...*  
*Jeg kunne godt lide ...*  
*Jeg opdagede ...*  
*Jeg kunne godt tænke mig ...*

Sammenlign hvad I har skrevet.

Udvælg steder i 2. læseafsnit som I vil undersøge nærmere. Her er nogle forslag:

- Et sted I selv har opdaget som er vigtigt
- Dialogen mellem HP og Miriam. Noter eksempler som I synes fungerer rigtig godt, eller som minder jer om noget I har set eller læst før
- De steder (*locations*) som præsenteres i 2. læseafsnit. Måske kender I til steder som dem
- Beskrivelsen af Miriam – hvad der står, og hvordan hun beskrives
- Musiksmag. Teksten som sætter en stemning i gang hos både Miriam og HP.

### Fortællingens nutid, 2 (s. 86-89)

- Gæt på det fortsatte handlingsforløb. Sammenlign og diskuter sandsynligheden for de forskellige forslag
- Tænk over hvornår HP skriver på sit filmmanuskript. Tænk over begreberne *fortid* og *nutid*. Tænk over mønstre og gentagelserne: *"Snapshot. Kender du det? Dejavu. Kender du det?"*
- Del og diskuter jeres tanker.

### 3. læseafsnit (s. 90-127)

I dette afsnit kommer HP på Teknisk Skole og handlingen tager en drejning der gør den noget barskere.

- Skriv hvad der sker med HP. Noter hvor der gives oplysninger om det i teksten
- Fokuser på det *at blive forladt*. Gå på jagt i kapitlet efter steder der drejer sig om *at blive forladt*. Saml jeres iagttagelser til et billede af hvad HP føler og frygter
- Bruno og Carlo er de to nye personer som introduceres. Undersøg alt hvad I får at vide om dem. Skriv det i skema. Undersøg om de passer ind i jeres forudfattede meninger om typer som dem.

### Fortællingens nutid, 3 (s. 127-131)

- Musik sætter stemning.  
HP spørger Lars Martin:

*Hvis det her var en film, hvilket nummer skulle så være det første på soundtracket?*  
s. 129

- Vælg et nummer. Det skal vise jeres opfattelse af stemningen i teksten. Afspil eksemplerne. Diskuter hvordan de afspejler romanen
- Film betyder rigtig meget for HP. Film kan udtrykke noget man selv føler, men kan jo også være en flugt fra virkeligheden (eskapisme). Diskuter hvordan I opfatter det.

### 4. læseafsnit (s. 131-178)

- Forudsig hvad der vil ske i forholdet mellem Miriam og HP. Brug argumenter fra filmplot I kender.

### Fortællingens nutid, 4 (s. 178-182)

Det er blevet sommer.

- Undersøg hvor lang tid der er gået mens HP har været indlagt. Søg tilbage i *Fortællingens nutid 1, 2, og 3*
- Vurder Skildpaddens besøg. Han betyder tilsyneladende meget for HP. I samtalen siger de ikke alt, men glider udenom. Noter hvad I mener de undgår at snakke om
- HP siger at han har rykket sig. Undersøg i hvilken retning I mener han har rykket sig.

### 5. læseafdeling (s. 183-227)

Herfra bliver det ikke let at få styr på hvad der sker. Hjælp hinanden med at stykke slutningen sammen. Hvad er fantasi, og hvad er virkelighed? HP taler om film og virkelighed. Hvad mon han mener ...

### Fortællingens nutid, 5 (s. 227-236, slut)

- Diskuter de uafklarede forhold i dette afsnit. Er I ikke enige, må I finde argumenter i teksten. Hold fast i jeres mening.

Afsluttende paneldiskussion

- I får et kvarter til at dykke ned i romanens sidste sider og finde tekstnære argumenter på jeres egen forståelse af romanens slutning.

## Fase III. Undersøgende læsning

Du skal fordybe dig i centrale områder og analysere.

Du kan lade dig inspirere af denne liste:

- Fortælleren
- Personkarakteristik
- Sprog
- Tid
- Lokalteter
- Intertekstuelle referencer
- Sammenligning mellem litterære og filmiske begreber
- Dialoger
- Englemotivet
- Anslaget scene 1-19. En undersøgelse af alle referencer til handlingen (set-up/pay off)
- Scener med særlig betydning

Alle skal arbejde med

- romanens komposition og lære begreberne *fortælling* og *historie*
- scene 6 sammenholdt med citater fra scene 99 og 109. Analyse og fortolkning
- scene 36. Analyse af scenen, dialogen og sprogbrugen.

Fortolkning

Alle skal på en eller anden måde samle deres undersøgende læsning til en fortolkning. Du kan vælge at producere og præsentere den i en klassisk eller alternativ form i fase IV.

## Fase IV. Refleksion og præsentation

Du skal skabe et produkt der viser din indlevelse og fortolkning af bogen. Du kan lade dig inspirere af følgende forslag, eller selv finde på. Dit arbejde i fase III kan være udgangspunkt.

Inspiration til produktioner

- Samlet fremstilling af personer, karakteristik og relationer
  - Brev til Miriam fra HP
  - Brev fra HP til Miriam
  - Din egen slutning på romanen
  - En nyheds- eller en baggrundsartikel om HP i et dagblad
  - En featureartikel om HP's liv til et ungdomsblad
  - En nekrolog (dødsannonce) over HP
  - En multimedieproduktion, lyd, billede, tekst som udtryk for fortolkning af en eller flere scener
  - En sang eller et digt der sammenfatter bogens handling eller tema
  - En udstilling, tableau eller anden form for visuel fortolkning
  - Væsentlige citater fra romanen præsenteret på en kreativ måde, mundtligt eller skriftligt
  - Oplæsning af en passende tekst – indlæst i et program evt. med baggrundsmusik
  - Tegninger, maleri eller grafiske udtryk af udvalgte scener
- Nyskabende og anderledes produktioner er særligt velkomne.

Alle præsenterer deres produktioner i klassen.

## Skema over komposition

MØRKEGRÅ = VOICEOVER	LYSEGRÅ = FLASH BACKS	HVID = NUTIDEN
<b>Date med en engel</b>		
<b>FORTÆLLINGEN</b> = Den linje af begivenheder som læseren oplever igennem læsningen	<b>HISTORIEN</b> = Den kronologiske linje af begivenheder der foregår i fortællingen	
<i>s. 5: Jeg ved ikke, hvordan Miriam døde, men jeg ved hvorfor. Måske startede det, inden jeg mødte hende. Muligvis allerede den dag i taxaen.</i>	November. Intro til HP's liv med druk, stoffer, skolen (10. klasse) han smides ud af m.m. Det første møde m. Miriam.	
November. Intro til HP's liv med druk, stoffer, skolen (10. klasse) han smides ud af m.m. Det første møde m. Miriam.	December: HP får date med Miriam, forelsker sig. Slåskamp med cooldanskere i toget. Til fest, hvor HP, Miriam og Petter tager speed, og Petter hopper ud ad vinduet.	
November 1 år længere fremme i tiden. Indlagt på psykiatrisk afdeling pga. stofpsykose siden Miriam døde.	Februar: HP været på Teknisk Skole siden januar. Møder Bruno og tager flere og flere stoffer. LSD-trip på Øresunds-kollegiet. Skænderier med Miriam.	
<i>s. 40: Jeg skulle have holdt mig væk. Så havde hun været i live i dag. Det ved jeg, men det kunne jeg ikke vide dengang.</i>	Forår. Skildpadden flytter. Rygeheroin + konflikt med Carlo. HP stjæler penge. Mere rygeheroin. Smides ud af Miriam.	
December: HP får date med Miriam, forelsker sig. Slåskamp med cooldanskere i toget. Til fest, hvor HP, Miriam og Petter tager speed, og Petter hopper ud ad vinduet.	Maj. HP skyder sig i armen m. heroin. Får psykotisk anfald. Indlægges kortvarigt. Kan ikke få fat på Miriam. Tror hun er død – trøst hos Petters mor, som indlægger ham.	
Januar. HP spiser og sover dårligt. Lars Martin spørger ind til HP's forældre.	<i>s. 5: Jeg ved ikke, hvordan Miriam døde, men jeg ved hvorfor. Måske startede det, inden jeg mødte hende. Muligvis allerede den dag i taxaen.</i>	
<i>s. 90: Hvis jeg havde vidst, hvad jeg blev blandet ind i den dag, var jeg blevet hjemme. Og så ville Miriam stadig være i live.</i>	November 1 år længere fremme i tiden. Indlagt på psykiatrisk afdeling pga. stofpsykose siden Miriam døde.	

Februar: HP været på Teknisk Skole siden januar. Møder Bruno og tager flere og flere stoffer. LSD-trip på Øresunds-kollegiet. Skænderier med Miriam.	<i>s. 40: Jeg skulle have holdt mig væk. Så havde hun været i live i dag. Det ved jeg, men det kunne jeg ikke vide dengang.</i>
Marts måned. HP sover dårligt. Fortæller om sin plejemor og interesse for film.	Januar. HP spiser og sover dårligt. Lars Martin spørger ind til HP's forældre.
<i>s. 131: Havde jeg vidst, det var sidste gang, Skildpadden så Miriam i live, havde jeg nok foreslået, vi brugte tiden på noget andet.</i>	<i>s. 90: Hvis jeg havde vidst, hvad jeg blev blandet ind i den dag, var jeg blevet hjemme. Og så ville Miriam stadig være i live.</i>
Forår. Skildpadden flytter. Rygeheroin + konflikt med Carlo. HP stjæler penge. Mere rygeheroin. Smides ud af Miriam.	Marts måned. HP sover dårligt. Fortæller om sin plejemor og interesse for film.
Snart sommer. HP har været der et år. Skildpadden på besøg. HP synes han har "rykket sig".	<i>s. 131: Havde jeg vidst, det var sidste gang, Skildpadden så Miriam i live, havde jeg nok foreslået, vi brugte tiden på noget andet.</i>
<i>s. 183: Vi havde aftalt, at hvis jeg holdt mig væk fra stofferne, blev vi sammen. Hvis jeg bare havde fortalt hende, at jeg brød det løfte, så var hun skredet. I stedet for at være død.</i>	Snart sommer. HP har været der et år. Skildpadden på besøg. HP synes han har "rykket sig".
Maj. HP skyder sig i armen m. heroin. Får psykotisk anfald. Indlægges kortvarigt. Kan ikke få fat på Miriam. Tror hun er død – trøst hos Petters mor, som indlægger ham.	<i>s. 183: Vi havde aftalt, at hvis jeg holdt mig væk fra stofferne, blev vi sammen. Hvis jeg bare havde fortalt hende, at jeg brød det løfte, så var hun skredet. I stedet for at være død.</i>
Ingen tidsangivelse (sommer?). HP finder ud af at Miriam er i live. At han har fortrængt virkeligheden, fordi han ikke kunne bære at hun sluttede forholdet. Løber til stilladset v. Nordhavn St., hvor HP springer el. skriver filmen om og starter forfra???	Ingen tidsangivelse (sommer?). HP finder ud af at Miriam er i live. At han har fortrængt virkeligheden, fordi han ikke kunne bære at hun sluttede forholdet. Løber til stilladset v. Nordhavn St., hvor HP springer el. skriver filmen om og starter forfra???

På [www.hoest.dk/lærerværelset](http://www.hoest.dk/lærerværelset) kan man downloade denne guide og desuden finde tillægsmaterialet:

- Sammenligning mellem bogen *Date med en engel* og filmen *Vanilla Sky*
- Plan for elevernes læsning, et eksempel
- Skema over scener og overskrifter
- Oversigt over film- og musikhenvisninger.

Man kan læse mere om bogen og forfatteren på Ronnie Andersens hjemmeside: [www.datemedengenel.dk](http://www.datemedengenel.dk)

Ronnie Andersens *Date med en engel* er en fængslende og fortælleteknisk interessant roman – et godt bud på et hovedværk. Eleverne vil i de intertekstuelle referencer til både musik og film kunne hente stof til at forstå hovedpersonens kamp gennem stoftågerne for at finde virkeligheden i fiktionen. Pædagogisk konsulent Inger-Lise Lund har i samarbejde med dansklærerne Lone Vithus Jensen og Mirja Louise Riddervold udarbejdet et materiale som er blevet afprøvet i to 10.klasser. Denne og andre litteraturguider kan downloades på [www.hoest.dk](http://www.hoest.dk)

Høst & Søn

